

This Question Paper contains 12 printed pages.
(Sections - A, B, C, D & E)

Sl.No.

17 (GE)

(MARCH, 2024)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

સૂચનાઓ :

- 1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
- 2) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ A, B, C, D અને E તથા 1 થી 61 પ્રશ્નો છે.
- 3) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. આંતરિક વિકલ્પો આપેલા છે.
- 4) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
- 5) સૂચના પ્રમાણે આકૃતિઓ સ્વચ્છ, સ્પષ્ટ અને પ્રમાણસર દોરવી.
- 6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions:

- 1) Write in a clear legible handwriting.
- 2) This question paper has five Sections A, B, C, D & E and Question Numbers from 1 to 61.
- 3) All questions are compulsory. There are only internal options.
- 4) The numbers to the right represent the marks of the question.
- 5) Draw neat diagrams wherever necessary.
- 6) New sections should be written in a new page. Write the answers in numerical order.

विभाग - A

- अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत। (कोऽपि एकः) [4]
नीचे आपेला गद्यखण्डनो गुजरातीमां अनुवाद करो. (कोईपण अेक)

Translate the following passage into English. (Any One)

- 1) अथ तेषां तत्कुलिशोपमं वचनं समाकर्ण्य मत्स्याः परस्परं प्राहुः - “श्रुतोऽयं धीवरालापः। अधुना अस्माभिः किं कर्तव्यम्।” तत्र अनागतविधाता नाम मत्स्यः प्राह - “नूनं प्रभातसमये धीवराः अत्रागम्य मत्स्यसंक्षयं करिष्यन्ति इति मम मनसि वर्तते। तत्र युक्तं साम्प्रतं क्षणमपि अत्र अवस्थातुम्।
- 2) न हि कोपकलुषिता विमृशति मतिः कर्तव्यमकर्तव्यं वा। कुपितस्य प्रथमम् अन्धकारीभवति विद्या, ततो भृकुटिः। आदौ इन्द्रियाणि रागः समास्कन्दति, चरमं चक्षुः। आरम्भे तपो गलति, पश्चात् स्वेदसलिलम्। पूर्वम् अयशः स्फुरति, अनन्तरम् अधरः।

- अधोदत्तानां संस्कृत-प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत। (के अपि द्वे) [2]
नीचे आपेला संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पमांथी संस्कृतमां लખो. (कोईपण अे)
- Choose the correct answers from the options given below in Sanskrit. (Any Two)

- 3) भोजस्य कीर्तिः केन आसीत्?

(A) दयाभावेन
(B) ☒ भोजव्याकरणेन
(C) न्यायेन

- 4) केषां जनानां प्रगतिः बाधिता भवति?

(A) भयग्रस्तानाम्
(B) ☒ व्यसनिजनानाम्
(C) शिष्यजनानाम्

- 5) इन्धनानि जलेन शमयित्वा कन्या किं प्राप्तवती?

(A) ☒ कृष्णाङ्गारान्
(B) काष्ठानि
(C) जलम्

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખતા। (એ અપિ દ્વે)
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈપણ બે)

[4]

Answer the following questions in English. (Any Two)

- 6) લેખકે મનુષ્યોને કાષ્ઠખંડ જેવા શા માટે કહ્યા છે?
Why has author compared man with a piece of wood?
- 7) કન્યાએ શક્તિકુમારની ભોજનરુચિ કેવી રીતે વધારી?
In what way did the girl increase Shaktikumar's liking for meal?
- 8) યુદ્ધમાં વપરાયેલાં અસ્ત્ર-શસ્ત્રોથી શું-શું પ્રદૂષિત થઈ ગયું હતું?
What things were polluted by arms and weapons used in the war?
- 9) શક્તિકુમારની પરીક્ષા યોજના.
Shaktikumar's planning for test.
- 10) આધુનિક યુદ્ધ અને મહાભારતકાલીન યુદ્ધ વચ્ચે કયો તફાવત છે?
What is the difference between war of modern age and that of Mahabharata times?

અધોદત્તં ગદ્યખણ્ડં પઠિત્વા પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃતે લિખતા।

[4]

નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Read the paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

- 11) વિક્રમસ્ય દ્વાદશ્યાં શતાબ્દ્યાં સિદ્ધરાજઃ જયસિંહઃ માલવવિજયં કૃતવાન્। વિજયનન્તરં જયસિંહઃ નૃપતેઃ યશોવર્મણઃ સર્વં ધનં ગૃહીત્વા અણહિલપુરં પ્રત્યાગતવાન્। ધનેન સહ તત્રત્યઃ ગ્રન્થાગારઃ અપિ તસ્ય હસ્તગતઃ જાતઃ। અસ્મિન્ ગ્રન્થાગારે બહવોઽનુપમાઃ ગ્રન્થાઃ આસન્। તેષુ ભોજેન વિરચિતં સરસ્વતી કણ્ઠાધરણનામ્ના પ્રસિદ્ધં ભોજવ્યાકરણમપિ એકતમમ્ આસીત્।

પ્રશ્નાઃ

- (A) જયસિંહઃ કસ્ય નૃપતેઃ સર્વં ધનં ગૃહીતવાન્?
- (B) સિદ્ધરાજઃ જયસિંહઃ કદા માલવવિજયં કૃતવાન્?
- (C) યશોવર્મણઃ ગ્રન્થાગારઃ કસ્ય હસ્તગતઃ જાતઃ?
- (D) ભોજસ્ય ગ્રન્થાગારે કીદૃશાઃ ગ્રન્થાઃ આસન્?

વિભાગ - B

- અધોદત્તસ્ય પદ્યઋણ્ડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ / આઙ્ગલભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત। (કોઽપિ એકઃ) [4]
નીચે આપેલા પદ્યઋણ્ડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક)
Translate the following verses into English. (Any One)

12) પ્રવિચાર્યોત્તરં દેયં સહસ્રા ન વદેઃ ક્વચિત્।
શત્રોરપિ ગુણાઃ ગ્રાહ્યા દોષાસ્ત્યાજ્યાઃ ગુરોરપિ॥
ધ્યેયં સનાતનં બ્રહ્મ હેયં દુઃખમનાગતમ્।
કાર્યિકં સુખમાદેયં વિધેયં જનસેવનમ્॥

13) વિદદાર નઋસ્ય તુણ્ડં પૃષ્ઠે સમર્પયન્।
કેશાંશોત્પાટયામાસ નઋપક્ષમુખાયુધઃ॥
તતોઽસ્ય સશરં ચાપં મુક્તામણિવિભૂષિતમ્।
ચરણાભ્યાં મહાતેજા બભઞ્જ પતંગોત્તમઃ॥

- અધોદત્તાનાં સંસ્કૃત પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત। (કે અપિ દ્વે) [2]
નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ બે)
Choose the correct answers from the options given below in Sanskrit. (Any Two)

14) કવિઃ કિં યાચતે?

- (A) ☒ ભદ્રમ્
(B) દુરિતમ્
(C) સુખમ્

15) મહતા યત્નેન શિલા કુત્ર આરોપ્યતે?

- (A) નદીતટે
(B) ☒ ધૂમૌ
(C) શૈલે

16) કસ્ય મૂર્તિઃ પવર્ગરચિતા અસ્તિ?

- (A) કૃષ્ણસ્ય
(B) રામસ્ય
(C) ☒ શિવસ્ય

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખતા। (કેઽપિ ત્રયઃ)

[6]

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

Answer the following questions in English. (Any Three)

- 17) કોઈ પણ વ્યક્તિ બહુગ્રીહિ કેવી રીતે બની શકે છે?

How can anyone become बहुग्रीहि?

- 18) સંગઠિત રહેવા માટે કવિ શું કરવાનું સમજાવે છે?

What does the poet make understand to do to remain united?

- 19) ભક્ત શું-શું નથી જાણતો?

Which things does a devotee not know?

- 20) 'ગીતામૃતમ્' માં કહેલા ભક્તના ચાર પ્રકાર જણાવો.

Write names of four type devotees according to 'गीतामृतम्'.

- શ્લોકપૂર્તિ કરુતા। (કે અપિ દ્વે)

[4]

શ્લોકપૂર્તિ કરો. (કોઈ પણ બે)

Complete the verses. (Any Two)

- 21) सर्वे भवन्तु भवेत्॥

- 22) आपत्सु रामः भवाञ्जनेयः॥

- 23) विवादे भवानि॥

વિભાગ - C

- અધોદત્તસ્ય નાટ્યચ્છંડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ / આંધ્રભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત। (કોઽપિ એકઃ) [4]
નીચે આપેલા નાટ્યચ્છંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)
Translate the following dialogue in English. (Any One)

- 24) શાણ્ડિલ્યઃ - ઓ ભગવન્! ઇદમુદ્યાનમ્।
પરિવ્રાજકઃ - પ્રવિશ અગ્રતઃ।
શાણ્ડિલ્યઃ - ભગવાન્ એવ પુરતઃ પ્રવિશતુ।
અહં પૃથતઃ પ્રવિશામિ।
પરિવ્રાજકઃ - કિમર્થમ્?
શાણ્ડિલ્યઃ - પૌરાણિક્યાઃ મમ માતુઃ શ્રુતમ્ અશોકપલ્લવાન્તરનિરૂદ્ધો વ્યાઘ્રઃ પ્રતિવસતિ।
તત્ ભગવાનેવ પુરતઃ પ્રવિશતુ અહં પૃથતઃ પ્રવિશામિ।

- 25) પુનીતઃ - ભ્રાતઃ! માર્ગે કદાચિત્ દુર્ઘટનાઃ અપિ ઘટન્તિ। તત્ર પ્રાયઃ પ્રસ્તરાદયો જડપદાર્થાઃ, ગવાદયઃ પશવઃ, મનુષ્યાશ્ચેતિ ત્રયઃ સાક્ષિણઃ ભવન્તિ। કિં ત્વં જાનાસિ યત્ ઘટિતાયાઃ દુર્ઘટનાયાઃ સન્દર્ભે એતે ત્રયોઽપિ ભિન્નં ભિન્નં કર્મ સમાચરન્તિ।
સુનીતઃ - ન જાનામિ। પ્રથમં કથયતુ યત્ પ્રસ્તરાદયઃ કિં કુર્વન્તિ?
પુનીતઃ - પ્રસ્તરાદયસ્તુ અચેતનાઃ સન્તિ, તે સ્વયં ક્રિયાં કર્તું સમર્થાઃ ન ભવન્તિ। અતઃ તે તથૈવ તિષ્ઠન્તિ।

- અધોદત્તં વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ લિખત। (કૌ અપિ દ્વૌ) [2]
નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો. (કોઈ પણ બે)
State the following sentences who says to whom? (Any Two)

(અ)

(બ)

- 26) મર્ષયતુ ભવાન્! મદ્વચન-અવગન્તા મમ - ચન્દનદાસઃ
27) કઃ પુનઃ અધન્યો નૃપતેઃ વિરૂદ્ધમાચરતિ - ધૃતરાષ્ટ્રઃ
28) છન્દતઃ। - શકુનિઃ
- પરિવ્રાજકઃ

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયામ્ / આઙ્ગલભાષાયાં લિખતા। (કૌ અપિ દ્વૌ)
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં લખો. (કોઈ પણ બે)

[4]

Answer the following questions in English. (Any Two)

29) કયા મનુષ્યની પશુમાં ગણના થાય છે ?

Which man is considered to be an animal?

30) ચાણક્ય કઈ રીતે ચંદનદાસ પ્રત્યે અત્યાદર વ્યક્ત કરે છે ?

How does Chanakya show respect towards Chandandasa?

31) પોતાને વાઘે પકડ્યો છે એમ માનીને શાંડિલ્ય કેવી બૂમો પાડે છે ?

What does Shandilya say thinking that he has been caught by a tiger?

- અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણીં લિખતા। (કે અપિ દ્વૌ)

[4]

નીચે આપેલા વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે)

Write short note on the following topics. (Any Two)

32) ઘટોત્કચનું પાત્રાલેખન.

Characterisation of Ghatotkacha.

33) આચાર્ય ચાણક્ય.

Acharya Chanakya.

34) પુત્રશોકના કારણે થયેલ અર્જુનનો વિલાપ.

Describe Arjuna's lamentation on Abhimanyu's death.

- કોઠગતપદાનિ પ્રયુજ્ય વાક્યાનિ રચયત। (કે અપિ દ્વે) [2]
કૌસભાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો. (કોઈપણ બે)
Make sentences using words given in the brackets. (Any Two)

35) માણસ સુખ અને દુઃખનો અનુભવ કરે છે.
Man experiences happiness and sorrow.
(માનવ, સુખ ચ દુઃખ અનુ + ભૂ)

36) ઘટોત્કચ ધૃતરાષ્ટ્રને પ્રણામ કરે છે.
Ghatotkacha bows to Dhritarashtra.
(ઘટોત્કચ ધૃતરાષ્ટ્ર પ્ર + નમ્)

37) ત્યાર પછી શાંડિલ્ય પ્રવેશે છે.
Then enters Shandilya.
(તતઃ શાંડિલ્ય પ્ર + વિશ્)

વિભાગ - D

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં સૂચનાનુસારમ્ ઉત્તરાણિ લિખત।
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચના-અનુસાર ઉત્તર લખો.
Answer the following questions according to the given instructions.

38) 'કૃતાન્તઃ' શબ્દસ્ય સમાનાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત। [1]

પાણ્ડવઃ, સૂર્યઃ, યમરાજઃ

39) 'પ્રવૃત્તિમ્' શબ્દસ્ય વિરુદ્ધાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત। [1]

સમવૃત્તિમ્, નિવૃત્તિમ્, આવૃત્તિમ્

40) અધોદત્તેભ્યઃ ક્રિયાપદેભ્યઃ વર્તમાનકાલ અન્યપુરુષસ્ય દ્વિવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત। [1]

વન્દતે, વન્દન્તે, વન્દેતે

41) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्य भविष्यकाल उत्तमपुरुष एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। [1]

पराजेप्यति, पराजेप्यसि, पराजेप्यामि

42) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थ अन्यपुरुष बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। [1]

समाचरतु, समाचरन्तु, समाचरताम्

43) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थ अन्यपुरुष एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। [1]

दहेयुः, दहेताम्, दहेतु

44) 'काले पर्जन्यः अवर्षत।' दत्तस्य वाक्यस्य 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत। [1]

क) काले पर्जन्यः वर्षतः स्म।

ख) काले पर्जन्यः वर्षन्ति स्म।

ग) काले पर्जन्यः वर्षति स्म।

45) अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः पञ्चमी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। [1]

परिवारम्, परिवारेण, परिवारात्

46) अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः तृतीया विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। [1]

अग्नेः, अग्निना, अग्निम्

47) उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत। [1]

..... विना निष्फलं हि जीवनम्।

(विद्या, विद्याम्, विद्यायाम्)

48) प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत।

[1]

गमनमार्गे विघ्नाः भवन्ति।

(एकः, द्वौ, चत्वारः)

49) रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत।

[1]

लोष्टः बहुवेगं गत्वा नैव तिर्यग् गच्छति।

(हेत्वर्थकृदन्तम्, सम्बन्धकभूतकृदन्तम्, कर्मणिभूतकृदन्तम्)

50) अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत।

[1]

प्रगतिस्तेषाम्

(प्रगतिस् + तेषाम्, प्रगतिः + तेषाम्, प्रगतिस्ते + षाम्)

51) अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत।

[1]

धनिकः + अपि

(धनिकोऽपि, धनिकोपि, धनिकापि)

• अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत।

[2]

52) धर्मक्रोधयोः

(कर्मधारयः, तत्पुरुषः, द्वन्द्वः)

53) नन्दराज्यम्

(तत्पुरुषः, बहुव्रीहिः, उपपदः)

विभाग - E

- अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण स्थापयत।

[4]

नीचे आपेला वाक्यो कथानकक्रमानुसार गोठवो.

Arrange the sentences according to sequence of the story.

54) (A) भो वयस्य! एतानि पात्राणि मम न सन्ति।

(B) जन्म भवति पात्राणां मरणे संशयः कथम्।

(C) तस्य कूटनाथाभिधः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत्।

(D) कूटनाथः सशोकम् अकथयत्।

- अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत।

[4]

नीचे आपेलो गद्यखंड पांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृतमां लખो.

Read the paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

55) एषः भारतदेशः अस्ति। एषः प्राचीनः ऐतिहासिकः सांस्कृतिकदेशः अस्ति। अत्र अनेकाः भाषाः, विविधानि मतानि च सन्ति। बहुविधाः आचाराः विचाराः च सन्ति। तथापि वयं भारतीयाः संस्कृतसूत्रबद्धाः स्मः। 'वयं भारतीयाः' इति भावना अत्र सुदृढा अस्ति। भवान् हिन्दुः अस्ति। सः मुस्लिमः अस्ति, त्वं क्रैस्तः असि, अहं सिक्खः अस्मि इति एषा भावना अत्र भेदिका नास्ति। वयं सर्वे भारतीयाः स्मः। भारतीयाः वयं धन्याः। देशोऽयं क्षोभरहितः भवतु।

प्रश्ना :

(A) अस्माकं भारतदेशः कीदृशः अस्ति?

(B) बहुविधाः आचाराः विचारः च सन्ति तथापि वयं केन बद्धाः स्मः?

(C) अस्माकं का भावना सुदृढा अस्ति?

(D) भारतदेशे का भावना भेदिका नास्ति?

- કર્તા-કૃતીનાં યોગ્ય મેલનં કરુતા। (કે અપિ દ્વે)
કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો. (કોઈપણ બે)

[2]

Match the following authors with books. (Any Two)

અ	બ
56) ભાસઃ	= રામાયણમ્
57) મહર્ષિઃ વાલ્મીકિઃ	- મહાભારતમ્
58) નારાયણ પંડિતઃ	- દૂતઘટોત્કચમ્
	- હિતોપદેશઃ

- રેખાંકિત પદાનિ શુદ્ધાનિ કૃત્વા ગદ્યખંડં પુનઃ લિખત। (કાનિ અપિ ત્રીણિ)
રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો. (કોઈપણ ત્રણ)

[3]

Correct the underlined words and rewrite the paragraph. (Any Three)

- 59) એતે પદાર્થાઃ પરસ્પરમ્ ભિન્નાઃ સન્તીતિ પ્રતીયન્તે। પરંતુ પ્રત્યક્ષતઃ પરસ્પરં ભિન્નેષુ પદાર્થેષુ અપિ કિંચિદેકં સ્વાભાવિકં આન્તર્યં અપિ ધવતિ।

- અધોદત્તસ્ય શ્લોકસ્ય અનુવાદં કૃત્વા અર્થવિસ્તારં કરુતા। (કોડપિ એકઃ)
નીચે આપેલ શ્લોકનો અનુવાદ લખીને અર્થવિસ્તાર કરો. (કોઈપણ એક)

[3]

Translate the following verse and expand it. (Any One)

- 60) કર્મણ્યેવાધિકારસ્તે મા ફલેષુ કદાચન।
મા કર્મફલહેતુર્ભૂઃ મા તે સજ્જોઽસ્ત્વકર્મણિ॥

- 61) વજ્રાદપિ કઠોરાણિ મૃદૂનિ કુસુમાદપિ।
લોકોત્તરાણાં ચેતાંસિ કો નુ વિજ્ઞાતુમર્હતિ॥